

Zorin Zamfir

Jean Banciu

TRATAT DE ISTORIE UNIVERSALĂ

Al doilea război mondial

Volumul II

1940

Modificări prin forță ale frontierelor pe harta lumii

Copyright © 2008, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

Editurii Pro Universitaria

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al

Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

[Redacted CIP description text]

Cuvânt înainte

Anul 1940, al doilea an al celei mai mari conflagrații din toate timpurile a iscat drame pe care omenirea le-a trăit în chip dureros.

Speranța că războiul se va limita sau se va încheia curând, speranța care s-a aprins în 1939, a pâlpâit și apoi s-a stins în anul 1940. Acest an a fost anul în care Germania, Italia și Uniunea Sovietică în Europa, iar Japonia în Asia, au întreținut amenințarea și au reușit să-și impună punctul de vedere, cucerind teritorii, înrobând popoare și hotărând destine.

Pentru o serie de țări mici și mijlocii a fost greu să rămână neutre când s-au găsit în fața amenințării marilor state, care porniseră războiul.

În cel de-al doilea an al uriașei conflagrații mondiale, s-a ajuns la o asemenea stare conflictuală, încât nu s-a mai putut face nimic pentru a se opri valul de distrugeri și pierderea de numeroase vieți omenești.

„Este mult mai ușor – a scris André Maurois – să predici pacea decât să o menți.”

A fost o afirmație amară care și-a pus amprenta pe destinul omenirii în secolul douăzeci.

Limitat la început la un spațiu restrâns, războiul avea să cuprindă, încet, încet, tot mai multe țări și curând a devenit mondial.

* * *

Lucrarea de față, intitulată „Anul 1940 – Modificări prin forță ale frontierelor pe harta lumii”, este al doilea volum al Tratatului de istorie universală privind „Al doilea război mondial 1939-1945”.

Primul volum din acest Tratat a apărut, în anul 2007, sub titulatura „1939 – Ultimul an de pace, întâiul an de război” și a cuprins evenimentele din anul 1939 având un capitol introductiv privind perioada interbelică, în cursul căreia au apărut elementele care au pregătit a doua mare conflagrație a secolului douăzeci.

Volumul doi pe care-l prezentăm acum, cuprinde evenimentele legate de: ultima parte a războiului sovieto-finlandez, invaziile germane în Danemarca, Norvegia, Olanda, Belgia, Luxemburg și Franța, bombardamentele aeriene asupra Angliei, luptele din Africa, bătăliile navale din anul 1940, ocuparea Țărilor Baltice de către Armata Roșie, anul tragic al României, izbucnirea războiului italo-grec, starea de neliniște a țărilor din continentele americane, din Asia, Australia și Oceania față de război, încheierea Pactului Tripartit, un nou mandat pentru președintele Franklin Delano Roosevelt la Casa Albă și elaborarea planului Barbarossa.

Pentru prezentarea și analiza istorică a evenimentelor din anul 1940, am folosit o bibliografie substanțială și cuprinzătoare. De asemenea, am apelat la arhive.

Am avut ca obiectiv major tratarea evenimentelor într-o viziune, care să țină seama atât de unitatea, cât și de diversitatea societății omenеști în acest an 1940, care a fost decisiv pentru prelungirea celui de al doilea război mondial, o vreme extrem de îndelungată.

Întrucât sub acțiunea unei singure generații s-au produs schimbări în viața a milioane de oameni, în destinele unor popoare și state, apreciem în încheierea acestui cuvânt introductiv că interesul pentru trecut a fost întotdeauna legat de capacitatea oamenilor de a se orienta în prezent, de a înțelege cauzele fenomenelor contemporane, de a le prevedea direcția în care se vor dezvolta în viitor.

Încheiem aceste succinte considerații cu speranța că cel puțin unele probleme tratate în volumul de față pot să aducă o anumită contribuție la cunoașterea istoriei universale contemporane.

AUTORII

Capitolul I

Lumea la începutul anului 1940

Abyssus abyssum (prăpastia cheamă prăpastia)

„Omenirea a pășit în anul 1940 cu povara grea a urgiei anului 1939 și cu nădejdea unor zile mai bune”, scria ziarul românesc „Universul” din 3 ianuarie.¹

La împlinirea a patru luni de război, când anul 1939 a părăsit această lume și noul an 1940 i-a luat locul, flacăra speranței privind încheierea păcii nu a mai luminat. În Europa, Asia și Africa, nimeni nu a mai crezut că războiul va putea fi lichidat curând. Milioane de oameni fuseseră chemați la arme, dar au rămas într-o așteptare nefirească în spatele unor fortificații moderne sau în tranșee și adăposturi improvizate. Fuseseră luați de acasă, de la îndeletnicirile lor zilnice, și-au lăsat copiii, soțiile și părinții fără nici un sprijin și au plecat să se bată pentru a apăra pământul patriei.

Militarii francezi au așteptat, au așteptat și englezii, și cu toții au crezut că victoria va fi obținută ca urmare a superiorității aliaților, prin blocarea forțelor inamice, pe mare și pe uscat. Germanii n-au lăsat însă nici un moment impresia că vor ceda. Ba, mai mult, amenințarea lor a crescut cu fiecare săptămână, cu fiecare zi, cu fiecare ceas.

Conștient de marele pericol ce plana în atmosfera spațiului european, la 1 ianuarie 1940, guvernul de la Londra a decretat mobilizarea generală. Această acțiune a fost declanșată cu toate că Neville Chamberlain, premierul englez, declarase că, după părerea sa, „războiul se va termina în primăvara anului 1940, nu printr-o înfrângere impusă pe câmpul de luptă, ci după ce germanii își vor fi dat seama că nu pot câștiga războiul și că n-are rost să devină tot mai slabi și mai săraci când situația lor s-ar putea îmbunătăți imediat. Dacă s-ar încheia pace, germanii n-ar trebui să renunțe la nimic din ceea ce consideră că ar fi într-adevăr important pentru ei. Firește, Hitler ar trebui să plece. El trebuie să moară, fie să plece pe Insula Sfânta Elena², fie să devină un arhitect de lucrări publice, de preferință închis într-un ospiciu.

Adjutantul său trebuie de asemenea să plece. Göring ar putea totuși să rămână, ocupând o funcție decorativă într-un guvern de tranziție”.³

Mai departe de această declarație Chamberlain și colaboratorii săi n-au mers. Nici germanii se pare că nu doreau să renunțe la război.

Ambele tabere priveau cu teamă către răsărit, unde Rusia Sovietică continua să fie o mare necunoscută. Spionii Moscovei împânziseră capitalele occidentale, mai ales după ce, în martie 1939, adjunct al Departamentului informații externe fusese numit un maestru al spionajului sovietic, Pavel A. Sudoplatov⁴. Câteva luni mai târziu, în august

¹ Microarhiva – În București acum 50 de ani, în „Magazin istoric” nr. 2 (275), februarie 1990, p. 58.

² **Sfânta Elena (Saint Helena)**, insulă vulcanică în Oceanul Atlantic, la 1800 km de țărmul Africii, în suprafață de 122 km². Aici, după ce a abdicat la 22 iunie 1815, împăratul Napoleon I al Franței a fost exilat. A murit pe insula Sfânta Elena la 5 mai 1821.

³ Apud – MACLEOD JAIN, *Neville Chamberlain*, Edited. Müller, 1961, p. 281.

⁴ PAVEL ANATOLIEVICI SUDOPLATOV s-a născut în anul 1907, în orașul ucrainean Melitopol. Fratele mai mare

1939, Sudoplatov a primit o mulțime de informații, mai ales din Anglia și Franța, unde agenții lui raportau că guvernele acestor două țări aveau rețineri în a oferi sprijin Uniunii Sovietice în eventualitatea unui război cu Germania.¹

Aceste rapoarte confirmau datele primite cu trei-patru ani mai înainte de la unii membri ai rețelei din Cambridge (Philby, Maclean și Burgess) despre faptul că guvernul britanic, dar mai ales primul ministru Neville Chamberlain și Sir John Simon luaseră în considerație posibilitatea încheierii unui acord secret cu Hitler, pentru a-l sprijini într-o confruntare militară cu Uniunea Sovietică.²

Atât Germania cât și Uniunea Sovietică se temeau de un război purtat pe două fronturi și, în această situație, diplomații de la Berlin și Moscova au făcut tot ce le-a stat în putință ca această eventualitate să nu devină realitate. Sovieticii se temeau de un război în Europa și altul în Extremul Orient, izbucnit în același timp, iar germanii se fereau de o confruntare militară concomitentă pe Vistula și la Rin.

Întreaga lume era în așteptare la începutul anului 1940. Ceva avea să se întâmple, gândeau cei mai mulți.

La 4 ianuarie, când Chamberlain s-a întors dintr-o vizită făcută în Franța, l-a chemat pe Hore Belisha, care ocupa postul de ministru de război și care fusese criticat în anumite cercuri, și l-a sfătuit să fie mai atent, deoarece împotriva lui existau „prejudecăți”³. A doua zi Hore Belisha a demisionat. Chamberlain a dorit să-i ofere Ministerul Informațiilor, dar Halifax a obiectat că această numire „va produce o impresie defavorabilă asupra țărilor neutre, atât fiindcă Hore Belisha este evreu, cât și fiindcă metodele sale ar dăuna prestigiului Marii Britanii.”⁴

La 9 ianuarie, Martha Bibescu⁵, scriitoarea franceză de origine română consemna, în jurnalul ei politic, următoarele: „Acest război care nu mai începe! Acest război, sabie a lui Damocles! Acest război, care rămâne suspendat în aer, asemenea celui de al doilea pantof care fură somnul personajului din anecdotă! Acest război, în care spitalele sunt goale! În Germania se găsește numai un prizonier englez”⁶.

În aceeași zi, Anglia, Franța și Turcia au parafat tratatul de asistență militară reciprocă, semnat la Ankara, la 19 octombrie 1939.⁷

În ziua de 20 ianuarie 1940, Grigore Gafencu, ministrul de externe al României, s-a

al lui Pavel intrase în Armata Roșie și în anul 1920 era deja încadrat într-un batalion CEKA. Pavel și-a urmat fratele în anul 1921 și a făcut parte din grupul de cifru al Diviziei 44 infanterie. A lucrat ca ofițer de securitate la Melitopol, apoi, în 1927, a fost promovat în Departamentul Politic secret al OGPU-ului din Harkov, primind însărcinarea să se ocupe de mișcarea naționalistă ucraineană. Acolo a cunoscut-o pe viitoarea sa soție Emma, evreică, ofițer și ea în OGPU. Cu Emma s-a căsătorit în 1928. În anul 1933 a fost mutat la Moscova la Departamentul Externe, iar peste un an a primit prima misiune în străinătate. A lucrat în Germania, în Spania, s-a întors la Moscova, a colaborat cu Beria și în 1939 a fost numit director adjunct al Direcției externe cu misiuni speciale.

¹ PAVEL A. SUDOPLATOV, *Cel mai secret nume din NKVD*, în „Magazin istoric” nr. 10 (331), octombrie, 1994, p. 49.

² Pentru detalii: PAVEL SUDOPLATOV, ANATOLI SUDOPLATOV, *Special Tasks. The memoir of an Unwanted Witness a Soviet Spymaster*, Little Brown and Company, 1994.

³ MARTIN GILBERT, RICHARD GOTT, *Conciliatorii*, Editura Politică, București, 1966, p. 444.

⁴ MACLEOD JAIN, *Neville Chamberlain*, Edit. Muller, 1961, p. 286.

⁵ MARTHA BIBESCU, născută Lahovary, scriitoare franceză de origine română, a văzut lumina zilei la București, în anul 1888. A crescut la Paris și a publicat lucrări ce se inspirau din viața românească. S-a căsătorit cu prințul George Valentin Bibescu (1880–1941), nepotul domnitorului Gheorghe Bibescu.

⁶ MARTHA BIBESCU, *Jurnal politic*, în „Magazin istoric” nr. 2 (275) februarie, 1990, p.58.

⁷ *Istoria lumii în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1969, p. 420.

întâlnit la Vrșac¹, în Iugoslavia, cu A. Cinkar Markovič, omologul său de la Belgrad, cu care a purtat o serie de convorbiri asupra situației din Europa, în general, și despre cea din Balcani, în special. Cu acest prilej ministrul de externe român a susținut necesitatea promovării unei politici solidare, înțelegătoare, dar ferme; concesiile trebuiau să vină din partea tuturor, iar garanțiile să fie față de toți, pentru a se pune capăt politicii „care urmărește a ne despărți pentru a ne împărți”.²

O nouă consemnare a Marthei Bibescu arăta la 29 ianuarie că „nemții găesc că beligeranții sunt de fapt neutri, iar beligeranții găesc că toți neutrii ar trebui să intre în război. În schimb, cuvântarea lui Churchill, cuvântarea lui Chamberlain, cuvântarea lui Hitler, toate sunt la fel. Sunt hotărâți să vorbească fără a se auzi. Nici unul nu vrea decât pacea sa – pacea engleză, pacea germană, nimeni nu vrea **pacea**.”

După ce a câștigat în prima repriză Polonia, Germania oferă pacea ei, înainte de a iniția runda a doua”.³

„Războiul nu a depășit încă – se scrie în ziarul „Timpul” – faza preliminarilor și amenințărilor reciproce între beligeranți”.⁴ Și tot în aceeași zi – 1 februarie 1940 – revista „Însemnări ieșene” face următorul comentariu: „În apus asistăm la un adevărat război al nervilor. De câteva luni, armatele stau față în față, fără a se încăiera. Noapte calmă, slab foc de artilerie, activitate de patrulare, sunt formulele obișnuite ale comunicatelor beligeranților. Fiecare așteaptă ca adversarul să înceapă întâi. Lupte mai serioase se dau în aer și pe mare. Războiul este crâncen pe tărâmul economic și pe cel al propagandei”.⁵

O zi mai târziu, la 2 februarie, s-a deschis la Belgrad conferința Înțelegerii Balcanice. Lucrările s-au desfășurat sub președenția ministrului afacerilor externe al României, Grigore Gafencu. Iugoslavia și Turcia au fost reprezentate prin miniștrii de externe Cinkar Markovič și, respectiv, Sükru Saracioglu, iar Grecia, de președintele guvernului și șeful, departamentului afacerilor străine Ioannis Metaxas. La conferință au asistat 200 ziaristi.⁶

Faptul că la Belgrad i s-a conferit ministrului român de externe onoarea de a conduce lucrările Consiliului Permanent al Antantei Balcanice, s-a datorat rolului pe care țara de la nord de Dunăre îl avea în regiune și armatei ei care constituia o forță și o garanție pentru sud-estul european.

„Efectivele armatei române reprezintă o forță de care trebuie să se țină foarte mult seama – a scris ziarul grec „Eleftheron Vima” – dat fiind că armata română și-a dovedit deja virtuțile ei, atunci când a oprit în timpul **Marelui Război** năvălirea unei forțe dușmane de trei ori mai mare”.⁷

Conferința Înțelegerii Balcanice, care a transformat Belgradul într-o adevărată capitală a corespondenților diplomației din lumea întreagă, a decis prelungirea pactului organizației Antanta Balcanică pe încă șapte ani⁸, începând cu data de 9 februarie 1941.

La încheierea conferinței, a fost publicat următorul comunicat:

¹ Vrșac (Vârșet) – oraș în nordul Iugoslaviei, în regiunea Vojvodina, la granița cu România. Nod feroviar, piață pentru cereale, legume, fructe și păsări.

² Microarhiva – *În București acum 50 de ani*, în „Magazin istoric” nr. 2 (275), februarie 1990, p. 58.

³ MARTHA BIBESCU, *op. cit.*, p. 58.

⁴ „Timpul” din 1 februarie 1940.

⁵ „Însemnări ieșene” din 1 februarie 1940.

⁶ „Timpul” din 3 februarie 1940.

⁷ Microarhiva – *În București acum 50 de ani*, în „Magazin istoric” nr. 3 (276) martie, 1990, p. 43.

⁸ *Istoria României în date*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971, p. 369.

„Consiliul Permanent al Înțelegerii Balcanice s-a reunit la Belgrad, în zilele de 2, 3 și 4 februarie 1940...

Schimbările de vederi, la care au procedat membrii Consiliului Permanent, într-o atmosferă cordială și de încredere, le-au îngăduit să constate următoarele:

1. *Interesul comun al celor patru state pentru menținerea păcii, a ordinii și a securității în sud-estul Europei.*

2. *Ferma lor deciziune de a continua politica lor hotărât pacifică, menținându-și strict pozițiile față de conflictul actual, în scopul de a feri această parte a Europei de încercările războiului.*

3. *Voința de a rămâne în sânul unei Înțelegeri, care nu urmărește decât propriile lui țeluri și care nu este îndreptată împotriva nimănui, precum și de a veghea în comun la salvagardarea dreptului de independență și la teritoriul național al fiecăruia dintre ele.*

4. *Sincera lor dorință de a întreține și dezvolta raporturi prietenești cu statele vecine, într-un spirit împăciuitoare de înțelegere mutuală și colaborare pașnică.*

5. *Necesitatea de a strânge și mai mult și de a desăvârși legăturile economice și de comunicație între statele balcanice, organizând mai cu deosebire schimbările comerciale în interiorul Înțelegerii.*

6. *Prelungirea Pactului Balcanic pentru o nouă perioadă statutară de 7 ani, cu începere de la 9 februarie 1941.*

7. *Hotărârea celor patru miniștri ai afacerilor străine de a păstra între ei un strâns contact până la viitoarea sesiune ordinară a Consiliului Permanent al Înțelegerii Balcanice, care va avea loc la Atena în luna februarie 1941.*¹

Și prin comunicatul transmis presei, dar și prin hotărârile adoptate, Antanta Balcanică și-a manifestat dorința sa de a lupta permanent pentru înlăturarea războiului în relațiile dintre state.

„După cum a menționat ministrul de externe român – s-a scris în ziarul „Timpul” din ziua de 5 februarie 1940 –, reprezentăm o regiune cu interesele ei, cu năzuințele ei și cu însemnata ei menire. De aici, interesul mutual pe care îl purtăm apărării bunurilor noastre supreme, dreptul nostru la libertate, la unitate și la teritoriul național și tot de aici atitudinea noastră hotărât pacifică, aversiunea noastră pentru orice agresiune și dorința noastră de a feri această regiune, atât de des tulburată, de noi încercări sângeroase... Îmi exprim aici convingerea mea profundă că pentru problemele dunărene, ca și pentru problemele balcanice, este cu putință să se găsească, în cadrul unei înțelegeri regionale, formele potrivite pentru a împăca între ele neamuri conviețuind laolaltă și pentru a apropia prietenește state vecine”.²

Comentând convorbirile politice de la Belgrad, săptămânalul „Azi” scria într-un editorial: „Înțelegerea Balcanică nu constituie un bloc, ea nu este îndreptată împotriva nimănui și nici nu va servi nimănui ca instrument de război. Este o formație politică menită să presteze și să consolideze pacea, păstrând o obiectivă atitudine de neutralitate politică și economică față de puterile beligerante, căci statele ei au nevoie de pace pentru a se întări înăuntru și pentru a se putea organiza, spre binele și prosperitatea națiunilor lor.

Pentru consolidarea păcii în Europa Centrală și de sud-est, Înțelegerea Balcanică

¹ ALEXANDRU VIANU, CONSTANTIN BUSE, ZORIN ZAMFIR, GHEORGHE BĂDESCU, *Relații internaționale în acte și documente*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1976, vol. II (1939–1945) p. 29–30 și „Timpul”, IV, nr. 992, 6 februarie 1940, p. 1.

² „Timpul”, IV, nr. 991, din 5 februarie, 1940.

este hotărâtă să colaboreze în cea mai desăvârșită înțelegere cu toate statele vecine.

În cadrul Conferinței se manifestă, de asemenea, tendința ca Înțelegerea Balcanică să acționeze în vederea adâncirii relațiilor și colaborării dintre statele membre.”¹

În același săptămânal politic „Azi”, scriitorul român Zaharia Stancu a comentat astfel situația ce se instaurase la începutul anului 1940: „Europa a trecut în acest an din starea de alarmă în care se găsea în februarie 1939, în starea de război. Pacea pe care o visa omenirea s-a prăbușit. În apus și nord, popoarele s-au încăierat fără voia lor. Au dispărut state. Am asistat cu sufletele întunecate, la dezastre. Primăvara care se apropie va aduce, probabil, alte dezastre mai înfricoșătoare. Eforturile pentru pace, pe care le încearcă unii neutri, par a nu avea nici un succes. Nici franco-englezii, nici germanii, nici rușii nu mai pot da îndărăt. Fiecare s-a angajat prea mult. Războiul nu se va termina decât cu învingători și învinși.”²

Deși pe fronturile de luptă, cu excepția celui ruso-finlandez, la începutul anului 1940 nu se petrecuseră evenimente spectaculoase, totuși lumea se temea, și nu fără motiv. Convingerea însăși a statelor majore aliata era că „războiul se va prelungi la infinit, inamicii mărginindu-se să se privească mai mult sau mai puțin pasiv, la adăpostul celor două superbe scuturi perfecte – liniile **Maginot și Siegfried**”.³

Nu era o părere unanimă; germanii gândeau în alt fel, iar neutrii erau din ce în ce mai neliniștiți.

„Vremurile astea – se arată în paginile ziarului „Timpul” – ne-au învățat că nimic nu este imposibil și că se pot produce schimbări fundamentale în câteva ceasuri. Deci speranțele nu pot fi spulberate cu totul. Dar sunt mult mai multe posibilități ca războiul să ia o întorsătură violentă, decât să se ajungă la o pace fără bătălii.”⁴

În ziua de 6 februarie 1940 a sosit în București, venind de la Roma, Raoul Bossy, ambasadorul României în capitala Italiei. El a adus vești destul de neplăcute, relevând că în urma unei conferințe italo-ungare ce se ținuse la Veneția, în intervalul 5–7 ianuarie 1940, cele două guverne, de la Roma și de la Budapesta, se pusese de acord. Horthy, amiralul fără mare, regentul de atunci al Ungariei, știa că este susținut de cei doi conducători ai puterilor Axei. Poziția Italiei față de Ungaria, după conferința de la Veneția, fusese stabilită în termeni preciși. Italia nu-și luase alte angajamente față de Ungaria, dar convenise să susțină, în principiu revendicările Budapestei.⁵

Ungaria se baza, de asemenea, pe sprijinul Germaniei, pentru că, așa cum a afirmat istoricul francez E. Denis, „de la începutul istoriei lor, ungerii și germanii au apărut uniți într-o ură comună împotriva slavilor”.⁶

Eforturi pentru oprirea războiului au continuat să se facă, mergându-se pe aceeași linie a politicii de conciliere („*appeasement*”)⁷, deși acest mod de abordare a problemei suferise un eșec total. Diplomații și politicienii însă au rămas pradă speranței.

Vaticanul⁸ a încercat și el să dea o mână de ajutor pentru a opri vărsarea de sânge.

¹ „Azi” din 11 februarie 1940.

² ZAHARIA STANCU, *Comentariu de război*, în „Azi” din 18 februarie 1940.

³ MICHAEL JOSEPH, *The Fatal Decisions*, London, 1956, p. 28.

⁴ „Timpul” din 3 martie, 1940.

⁵ RADU R. ROSETTI, *File de jurnal*, în „Magazin istoric” nr. 8 (149) august, 1979, p. 24–25.

⁶ ANDREI OȚETEĂ, *Istoria universală medievală și modernă*, Editura Cugetarea Georgescu Delafras, 1936, p. 182.

⁷ Politica de *appeasement* = domolire, împlânzire, îmbunare. Promotorii teoriei susțineau că făcând unele concesii parțiale, dictatorii își vor tempera pretențiile.

⁸ Vaticanul, reședința Papei, un teritoriu de circa 44 ha, cu o populație de aproape 1000 de locuitori.

S-a angajat în tratative secrete de pace, a găzduit conferințe, i-a protejat pe prizoniți, a organizat întâlniri între diplomați, oameni politici, ofițeri superiori și alți lideri ce militau pentru încheierea păcii. Papa Pius al XII-lea¹, cel care se afla atunci în scaunul pontifical a fost însă una dintre cele mai controversate persoane.²

În acest context, Galeazzo Ciano³ a notat în jurnalul său: „În ceea ce-l privește pe Mussolini, se poate constata că, din timp în timp, flacăra germanofilă i se reaprindea. Azi, vroia să-i scrie lui Hitler pentru a-i da câteva sfaturi și pentru a-i spune că el continuă pregătirile. Dar pentru ce? Noi nu trebuie să luptăm niciodată alături de Germania. Și nu o vom face niciodată. Ar fi o crimă și o prostie... Oricum, dacă va fi să intrăm în război, vom lupta împotriva Germaniei, niciodată alături de ea. Acesta este punctul meu de vedere. Poziția lui Mussolini era opusă părerii mele; niciodată nu vom lupta împotriva Germaniei, iar atunci când pregătirile vor fi încheiate, vom merge alături de Germania pentru a doborî democrațiile occidentale”.⁴ Și cum un vechi dicton spune că „în război și în dragoste totul este permis”⁵, la 4 ianuarie 1940, Mussolini i-a trimis o scrisoare cancelarului Hitler, sfătuindu-l să încheie pace, în urma căreia să fie creată o Polonie supusă, dezarmată, exclusiv poloneză, care să nu constituie o amenințare pentru Marele Reich și care n-ar prilejui aliaților motiv de război.⁶

Galeazzo Ciano
ministrul de externe
al Italiei

În legătură cu Uniunea Sovietică, Ducele a adăugat următoarele: „Nu puteți renunța la principiile revoluției dumneavoastră din cauza unor cerințe tactice ale unei faze politice evidente. Cred că nu puteți abandona stindardul antisemit și antibolșevic pe care îl fluturați de douăzeci de ani, și pentru care atâția oameni de ai dumneavoastră s-au jertfit. ... Un pas în plus pe care l-ați face în relațiile pe care le aveți cu Moscova ar avea repercusiuni catastrofale în Italia, unde unanimitatea antibolșevică este absolută, de neclintit...”

Soluția problemei dumneavoastră privind spațiul vital (Lebensraum), o găsiți în Rusia, nu în altă parte. Misiunea Germaniei este de a apăra Europa împotriva Asiei... În ziua în care vom fi distrus bolșevismul, vom fi demonstrat că am fost credincioși celor două revoluții ale noastre. Atunci va veni rândul marilor democrații, care nu pot supraviețui cancerului care le roade.”⁷

Organele puterii sunt: Papa, Colegiul Sacru al Cardinalilor și Curia.

¹ Pius al XII-lea 1876–1958, numele laic Eugenio Pacelli. A fost papă între anii 1939 și 1958.

² MIHAI MANEA, *Vatican – scurtă istorie*, în „Magazin istoric” nr. 5 (290), mai 1991, p. 90.

³ Contele Galeazzo Ciano – 1903-1944, ministru de externe al Italiei între 1936–1943, fiul amiralului Constanza Ciano, vechi prieten și camarad de luptă al lui Mussolini. De la 25 aprilie 1930, s-a căsătorit cu Edda, fiica cea mare a Ducelui. În 1943 a intrat în conflict cu Mussolini, contribuind la răsturnarea acestuia. În 1944, Ciano a fost judecat și condamnat la moarte.

⁴ *Galeazzo Ciano, Journal politique*, Edit. La Baconnière, ziua de 31 decembrie 1939.

⁵ Nicolae Minei, *Frontul invizibil*, Editura Politică, București, 1971, p. 248.

⁶ JACQUES DE LAUNAY, *Mari decizii ale celui de al doilea război mondial*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, vol. I, p. 142.

⁷ *Ibidem*, vol. I, p.65.